

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 11 marca 2016 r.

Pozycja 174

POSTANOWIENIE

z dnia 2 marca 2016 r.

Sygn. akt Ts 370/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz – przewodniczący i sprawozdawca
Andrzej Wróbel
Marek Zubik,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.J. w sprawie zgodności:

- 1) art. 357 § 2 oraz art. 767⁴ § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.) z art. 176 ust. 1 w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) art. 767 § 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.) z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 64 ust. 1 i w zw. z art. 2 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 13 listopada 2015 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący) wystąpił o zbadanie zgodności art. 357 § 2 oraz art. 767⁴ § 1 ustawy z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U.2014.101, ze zm.; dalej: kpc lub kodeks postępowania cywilnego) z art. 176 ust. 1 w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji, a także art. 767 § 4 kpc z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 64 ust. 1 i w zw. z art. 2 Konstytucji.

Skargę konstytucyjną sformułowano w związku z następującą sprawą. Dnia 25 lipca 2013 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w K. na wniosek wierzyciela wszczął przeciwko skarżącemu postępowanie egzekucyjne i dokonał zajęcia jego wierzytelności z rachunku bankowego. Skarżący złożył skargę na czynność komornika w postaci zajęcia wierzytelności do Sądu Rejonowego w K., którą sąd ten przekazał Sądowi Rejonowemu w T. Postanowieniem z kwietnia 2014 r. Sąd Rejonowy w T. (dalej: Sąd Rejonowy w T.) oddalił skargę. Dnia 25 kwietnia 2014 r. skarżący wystąpił z wnioskiem o sporządzenie uzasadnienia tego postanowienia. Postanowieniem z maja 2014 r. Sąd Rejonowy w T. oddalił wniosek skarżącego. Na to postanowienie skarżący złożył zażalenie, które Sąd Okręgowy w K. (dalej: Sąd Okręgowy w K.) oddalił postanowieniem z lutego 2015 r.

Zdaniem skarżącego, „niezgoda art. 357 § 2 (...) oraz art. 767⁴ § 1 kpc z prawem do rozpoznania sprawy w dwóch instancjach przez niezależny, bezstronny i niezawisły sąd, które to zasady są wywodzone z art. 176 ust. 1 Konstytucji (...) w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji (...), polega na tym, iż Sąd Rejonowy w T., odmawiając (...) maja 2014 r. sporządzenia uzasadnienia postanowienia z (...) kwietnia 2014 r., stwierdził, iż zgodnie z art. 357 § 2 kpc na postanowienie z (...) kwietnia 2014 r. nie przysługuje środek zaskarżenia, wobec czego uzasadnienia nie sporządza się”. Jak podkreśla skarżący: „Z takim stanowiskiem nie sposób się jednak zgodzić, albowiem postanowienie z (...) kwietnia 2014 r. było orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie skargi na czynności komornika. (...) Skarżący zwraca uwagę, iż poprzez wydanie konkretnego orzeczenia przez sąd I i II instancji doszło również do pozbawienia skarżącego wszelkiej ochrony prawnej, wynikającej z art. 64 ust. 1 Konstytucji, albowiem pomimo braku ku temu podstaw (...) czynności egzekucyjne w sprawie skarżącego były podejmowane. (...) Pomimo przedłożenia komornikowi dowodu uregulowania należności bezpośrednio na rzecz wierzyciela organ egzekucyjny podejmował kolejne czynności, ustalając przy tym bezzasadnie wymiar opłaty, którą obciążał skarżącego.

Niezgoda art. 767 § 4 kpc z zasadą demokratycznego państwa prawa oraz z prawem do sądu (...) polega z kolei na tym, iż na skutek złożenia skargi na czynność komornika skarga ta jest przedstawiana wierzycielowi oraz organowi egzekucyjnemu, który to organ egzekucyjny ma prawo ustosunkować się do przedmiotowej skargi. Złożona natomiast odpowiedź na skargę przez komornika nie jest już doręczana dłużnikowi – skarżącemu. Powstaje zatem sytuacja, w której jedna ze stron postępowania (wierzyciel) jest uprzywilejowana i może zapoznać się oraz ustosunkować do treści zarzutów drugiej strony – skarżącego. Skarżący natomiast nie ma możliwości już ustosunkować się do podniesionych w odpowiedzi na skargę twierdzeń strony przeciwnej – wierzyciela. (...) Poprzez wydanie (...) konkretnych orzeczeń sądu I i II instancji w związku z kwestionowanymi regulacjami doszło zatem również do bezzasadnego uprzywilejowania wierzyciela kosztem dłużnika, tj. skarżącego, co skutkowało naruszeniem zagwarantowanego w Konstytucji prawa ochrony własności wywodzonego z art. 64 ust. 1 Konstytucji i polegało na wszczęciu i prowadzeniu egzekucji bez podstawy prawnej i faktycznej – brak tytułu wykonawczego oraz upadku zabezpieczenia”.

Zarządzeniem z 8 grudnia 2015 r. sędzia TK wezwał skarżącego do uzupełnienia braków formalnych złożonej skargi przez wskazanie i udokumentowanie dat doręczenia skarżącemu postanowień Sądu Rejonowego w T. z kwietnia 2014 r. oraz Sądu Okręgowego w K. z lutego 2015 r. wraz z uzasadnieniem. Ponadto skarżący został zobowiązany do: udokumentowania daty złożenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej, doręczenia postanowienia Sądu Rejonowego w T. z sierpnia 2015 r., doręczenia rozstrzygnięcia Okręgowej Rady Adwokackiej w K. z września 2015 r. o wyznaczeniu adwokata Ł.Z. na pełnomocnika skarżącego, wskazania i udokumentowania daty doręczenia adwokatowi W.J. rozstrzygnięcia Okręgowej Rady Adwokackiej w K. z października 2015 r., a także do wyjaśnienia przyczyn zmiany pełnomocnika z urzędu z adwokata Ł.Z. na adwokata W.J., z zastrzeżeniem że jeśli adwokat Ł.Z. został zwolniony od obowiązku zastępowania skarżącego przez sąd, to skarżący powinien wskazać i udokumentować datę złożenia przez adwokata Ł.Z. wniosku, o którym mowa w art. 118 § 3 kpc, oraz doręczyć postanowienie Sądu Rejonowego w T. o zwolnieniu adwokata Ł.Z. z obowiązku zastępowania skarżącego.

W odpowiedzi na zarządzenie z 8 grudnia 2015 r. skarżący przedłożył kserokopie koperty jako dowód doręczenia mu postanowienia Sądu Rejonowego w T. z kwietnia 2014 r. „po 17 kwietnia 2014 r.”. Jednocześnie oświadczył, że postanowienie Sądu Okręgowego w K. z lutego 2015 r. otrzymał 4 kwietnia 2015 r., a wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu został złożony w Sądzie Rejonowym w T. 4 maja 2015 r. (data nadania). Dodatkowo

skarżący doręczył postanowienie Sądu Rejonowego w T. z sierpnia 2015 r. o ustanowieniu pełnomocnika z urzędu do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej, wniosek adwokata Ł.Z. o zwolnienie go z obowiązków pełnomocnika z urzędu, postanowienie Sądu Rejonowego w T. z września 2015 r. o uwzględnieniu tego wniosku, a także „kserokopie nadania oraz potwierdzenia odbioru rozstrzygnięcia Okręgowej Rady Adwokackiej”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na etapie wstępnej kontroli Trybunał Konstytucyjny bada, czy skarga konstytucyjna spełnia wymagania określone w art. 64-66 ustawy z 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.1064, ze zm.; dalej: ustawa o TK) i czy nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 77 ust. 3 ustawy o TK.

Trybunał przypomina, że jeżeli skarga nie spełnia wymagań przewidzianych w ustawie o TK, a usunięcie braków jest możliwe, przewodniczący składu orzekającego wydaje zarządzenie, w którym wzywa do ich usunięcia w terminie 7 dni od doręczenia tego zarządzenia (art. 77 ust. 2 ustawy o TK). Jeżeli mimo wezwania braki te nie zostały usunięte w terminie, Trybunał – na podstawie art. 77 ust. 3 pkt 1 ustawy o TK – wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu.

Trybunał wyjaśnia, że wydanie zarządzenia wzywającego skarżącego do uzupełnienia braków uzasadnione było potrzebą ustalenia, czy został zachowany termin do wniesienia skargi konstytucyjnej statuowany w art. 64 ustawy o TK. Skarżący, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, nie wykonał jednak tego zarządzenia, w szczególności nie wskazał daty doręczenia postanowienia Sądu Rejonowego w T. z kwietnia 2014 r. Trybunał wskazuje, że nie czyni zadość takiemu wymaganiu stwierdzenie, iż postanowienie to zostało skarżącemu doręczone „po dniu 17 kwietnia 2014 r.”. Ponadto zwraca uwagę na nieczytelność przesłanych dokumentów niezbędnych do ustalenia dat doręczenia pełnomocnikom skarżącego informacji o udzieleniu im pełnomocnictwa do jego reprezentowania. Nieuzupełnienie braków formalnych skargi uzasadnia odmowę nadania jej dalszego biegu (art. 77 ust. 3 pkt 1 ustawy o TK).

Dodać jednocześnie trzeba, że wbrew odmiennemu stanowisku pełnomocnika skarżącego termin określony w art. 77 ust. 2 ustawy o TK nie jest terminem sądowym, zatem podlega nie przedłużeniu, lecz co najwyżej przywróceniu na zasadach przewidzianych w rozdziale 5 działu I tytułu VI księgi pierwszej części pierwszego kodeksu postępowania cywilnego (na podstawie odesłania zawartego w art. 74 ustawy o TK). Skarżący jednak nie złożył wniosku o przywrócenie terminu do uzupełnienia braków skargi. Za taki nie można bowiem uznać zawartego w piśmie z 21 grudnia 2015 r. wniosku „o określenie dodatkowego terminu do uzupełnienia braków formalnych skargi”. Trybunał zaznacza też, że do dnia wydania niniejszego postanowienia nie wpłynęło żadne pismo, w którym skarżący podjąłby skuteczną próbę uzupełnienia sygnalizowanych wyżej braków formalnych skargi.

Niezależnie od powyższego Trybunał zauważa, że skarżący zakwestionował trzy przepisy kodeksu postępowania cywilnego regulujące różne kwestie: art. 357 § 2 (doręczanie i uzasadnianie postanowień wydanych na posiedzenie niejawnym), art. 767 § 4 (zasady wnoszenia skargi na czynności komornika) oraz art. 767⁴ § 1 (dopuszczalność zażaleń w postępowaniu egzekucyjnym). Trybunał podkreśla w związku z tym, że tylko postanowienie Sądu Rejonowego w T. z kwietnia 2014 r. dotyczyło rozpoznania skargi na czynności komornika. Nie zostało ono jednak wydane na podstawie art. 767 § 4 kpc w zakwestionowanym zakresie, ani tym bardziej na podstawie art. 357 § 2 i art. 767⁴ § 1 kpc, Sąd Rejonowy w T. w postanowieniu z kwietnia 2014 r. nie rozstrzygał bowiem o odmowie doręczenia skarżącemu odpisu sporządzonego przez komornika uzasadnienia podjęcia zaskarżonej czynności.

Ponadto Trybunał podkreśla, że również postanowienia Sądu Rejonowego w T. z maja 2014 r. i Sądu Okręgowego w K. nie zostały oparte ani na art. 767 § 4 kpc, ani na art. 357 § 2, ani na art. 767⁴ § 1 kpc (w zaskarżonym zakresie). Sądy te rozstrzygały w nich bowiem nie o dopuszczalności środka zaskarżenia (zażalenia) na postanowienie Sądu Rejonowego w T. z kwietnia 2014 r. oddalającego skargę na czynności komornika (takiego zażalenia skarżący nie złożył), a jedynie o sporządzeniu uzasadnienia tego judykatu.

Trybunał uznaje zatem, że skarga nie spełnia przesłanki określonej w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a tym samym również wymagania wynikającego z art. 65 ust. 2 pkt 1 ustawy o TK. Oczywiście bezzasadny jest więc także sformułowany w skardze zarzut naruszenia prawa skarżącego „do rozpoznania sprawy w dwóch instancjach przez niezależny, bezstronny i niezawisły sąd”, tj. prawa, które skarżący wywodził z art. 176 ust. 1 w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji, a którego nie dotyczyło żadne z orzeczeń wydanych w jego sprawie.

Z tych względów Trybunał Konstytucyjny postanowił jak na wstępie.